

Ježíš se prosadí. Dává odvalit kámen. Odkryje to shnilé, zetlelé, co musí opět nabýt vztah k oběma sestrám, k ostatním stránkám nás samých. Jen pak to může být vzkříšeno. A Ježíš vzhledně k nebi. Obrací se k svému Otci. Jde o velmi intenzivní vztah k Otci. A na základě tohoto vztahu hlasitě zvolá: *Lazare, pojd' ven!* Oslovuje to, co je odumřelé, volá do páchnoucího prostoru. A Lazar vychází ven – ještě zavinut obvazy a s rouškou na tváři. Ježíš poroučí: *Rozvažte ho a dovolte mu odejít!* Co odumřelo, musí z úkrytu ven, musí být uvolněno, zbaveno pláten, do nichž jsme je zavinuli. Čteme-li celý příběh tímto způsobem, tu dostává nový význam. Není jen důkazem Ježíšovy moci, s níž vzkřísí mrtvého; není jen znamením Ježíšovy lásky, která s lidmi soucítí a pláče; nýbrž celý příběh se stává naší věcí. V tomto Lazarovi objevíme sami sebe. Pak se můžeme ptát, co se snad v sobě snažíme zašantročit a zavalit kamenem, komu v sobě nedáváme šanci k životu, co v sobě spoutáváme obvazy a co v nás začíná páchnout.

Jsem bez vztahů? K Bohu, k sobě, k druhým lidem? Jsem-li za náhrobním kamenem bez jakéhokoli vztahu, pak se nemohu divit, že všechno ve mně začíná tlít a rozpadat se. Vztah k Bohu, k sobě a k druhému člověku v nás pohromadě drží všechno popraskané a rozpolcené. Bez vztahu nemám střed, z něhož bych při sobě udržel části, které se chtějí jakoby odstředivou silou vzdálit. Bez vztahů je člověk jakoby mrtvý. Psychologie nám říká, že nemocí naší doby je nedostatek vztahů.

Není-li člověk schopen žádného lidského vztahu, pak ztratí i vztah k sobě, pak jako by stál mimo sebe, jako by sebe necítil, jako by byl za nějakým kamenem, pak je odříznut od sebe sama, od svého srdce. Pak ani nenaváže vztah k věcem, ani k svému bytu, ani k svému oděvu, ani ke kterékoli bytosti. Zhrubnutí, kterým se vyznačují mnozí mladí lidé, pramení z tohoto nedostatku vztahů. Člověk už necítí ani sebe, ani druhé, ani věci. Cítí se naživu, jen když rozbíjí, demoluje a činí násilí.

Kéž by nás příběh o Lazarovi pozval k navázání vztahů s těmi oblastmi v nás samých, které jsme odsunuli, ale především k Ježíši Kristu, který v nás může obvázat a uzdravit, co je na rozpadnutí. Zavoláme-li Ježíše do našich odumřelých částí, pak i v nás vstane Lazar z mrtvých a bude žít.

Anselm Grün – Hlubinně psychologický výklad Písma

Další texty v týdnu

Po: Dan 13,1-9.15-17.19-30.33-62; Jan 8,1-11

Čt: Gn 17,3-9; J 8,51-59

Út: Nm 21,4b-9; Jan 8,21-30

Pá: Jer 20,10-13; J 10,31-42

St: Dan 3,14-20.91-92.95; Jan 8,31-42

So: Ez 37,21-28; J 11,45-56

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible; Luke T. Johnson – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina;
Misál na každý den liturgického roku; Angelo Scarano – www.pastorace.cz;
Petr Mareček – www.biblickedilo.cz

5. neděle postní – cyklus A

10. dubna 2011

¹Byl jeden nemocný, Lazar z Betánie, vesnice, kde bydlela Marie a její sestra Marta. ²To byla ta Marie, která pomazala Pána olejem a utřela mu nohy svými vlasy. Ten nemocný byl její bratr Lazar. ³Sestry tedy poslaly k Ježíšovi se vzkazem: „Pane, ten, kterého miluješ, je nemocný.“ ⁴Když to Ježíš uslyšel, řekl: „To není nemoc k smrti, ale k slávě Boží, aby jí byl oslaven Boží Syn.“ ⁵Ježíš měl rád Martu a její sestru i Lazara. ⁶Když tedy slyšel, že je nemocný, zůstal ještě dva dni v místě, kde byl. ⁷Potom teprve řekl svým učedníkům: „Pojďme znovu do Judska!“ ⁸Učedníci mu odpověděli: „Mistře, nedávno tě chtěli živě ukamenovat – a zas tam jdeš?“ ⁹Ježíš na to řekl: „Nemá den dvanáct hodin? Kdo chodí ve dne, neklopýtne, protože vidí ve světle tohoto světa. ¹⁰Kdo však chodí v noci, klopýtne, protože v něm není světlo.“ ¹¹Po těch slovech ještě dodal: „Náš přítel Lazar spí, ale jdu tam, abych ho probudil.“ ¹²Učedníci mu řekli: „Pane, jestliže spí, uzdraví se.“ ¹³Ježíš však mluvil o jeho smrti, ale oni mysleli, že mluví o skutečném usnutí. ¹⁴Ježíš jim tedy řekl otevřeně: „Lazar umřel.“ ¹⁵A jsem rád, že jsem tam nebyl, kvůli vám, abyste uvěřili. Ale pojďme k němu!“ ¹⁶Tomáš – řečený Blíženec – vyzval ostatní učedníky: „Pojďme i my, ať zemřeme s ním!“ ¹⁷Když Ježíš přišel, shledal, že Lazar je už čtyři dny v hrobě. ¹⁸Betánie byla blízko Jeruzaléma, jen asi patnáct honů od něho. ¹⁹K Martě a Marii přišlo mnoho židů, aby je potěšili v žalu nad bratrem. ²⁰Když Marta uslyšela, že Ježíš přichází, chvátila mu naproti. Marie zůstala v domě. ²¹Marta řekla Ježíšovi: „Pane, kdybys tu byl, můj bratr by neumřel.“ ²²Ale vím dobře i teď, že ať bys žádal Boha o cokoli, Bůh ti to dá.“ ²³Ježíš jí řekl: „Tvůj bratr vstane.“ ²⁴Marta mu odpověděla: „Vím, že vstane při vzkříšení v poslední den.“ ²⁵Ježíš jí řekl: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít, ²⁶a žádný, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky. Věříš tomu?“ ²⁷Odpověděla mu: „Ano, Pane, věřím, že jsi Mesiáš, Syn Boží, který má přijít na svět.“ ²⁸Po těch slovech odešla, zavolala svou sestru Marii stranou a řekla jí: „Mistr je tu a volá tě.“ ²⁹Jak to Marie uslyšela, rychle vstala a šla k němu. ³⁰Ježíš totiž dosud nedošel do vesnice, ale byl ještě na tom místě, kam mu Marta přišla naproti. ³¹Když uviděli židé, kteří byli u Marie v domě a těšili ji, že rychle vstala a vyšla, šli za ní; mysleli si, že jde k hrobu, aby se tam vyplakala. ³²Jakmile Marie došla tam, kde byl Ježíš, a uviděla ho, klesla mu k nohám a řekla mu: „Pane, kdybys tu byl, můj bratr by neumřel.“ ³³Když Ježíš viděl, jak pláče ona a jak pláčou

**Týden
s Božím
slovem**

1. čtení:
Ez 37,12-14

2. čtení:
Řím 8,8-11

Evangelium:
Jan 11,1-45

Srovnání:
Lk 10,38-39

J 12,3

J 9,3

J 10,40

J 10,31

J 9,5; 12,35

Mk 5,39

Mt 16,12

J 2,20-21

J 3,3-4; 4,10-11

J 6,51-52

Mt 21,17

J 11,32

Da 12,2

J 3,15.36; 20,31

1J 5,11-13

J 6,69

Mt 16,16

J 6,14

J 11,21

Mk 1,43

J 11,38; 13,21

Lk 19,41

J 9,6

J 1,14; 2,11

J 11,4; 17,24

J 12,30; 17,8

J 2,23; 7,31

J 8,30; 10,42

J 12,11

i židů, kteří přišli zároveň s ní, v duchu byl hluboce dojat, zachvěl se a zeptal se: ³⁴„Kam jste ho položili?“ Odpověděli mu: „Pane, pojď se podívat!“ ³⁵Ježíš zaplakal. ³⁶Židé říkali: „Hle, jak ho miloval!“ ³⁷Ale někteří z nich řekli: „Copak nemohl ten, který otevřel oči slepému, také dokázat, aby on neumřel?“ ³⁸Ježíš byl znovu hluboce dojat a přišel ke hrobu. Byla to jeskyně a na ní ležel kámen. ³⁹Ježíš řekl: „Odstraňte ten kámen!“ Sestra zemřelého Marta mu namítla: „Pane, už zapáchá, vždyť je tam čtvrtý den.“ ⁴⁰Ježíš jí odpověděl: „Rekl jsem ti přece, že budeš-li věřit, uvidíš slávu Boží.“ ⁴¹Odstranili tedy kámen. Ježíš obrátil oči vzhůru a řekl: „Otče, děkuji ti, že jsi mě vyslyšel.“ ⁴²Já jsem ovšem věděl, že mě vždycky vyslyšíš. Ale řekl jsem to kvůli zástupu, který stojí kolem mě, aby uvěřili, že ty jsi mě poslal.“ ⁴³Po těch slovech zavolal mocným hlasem: „Lazare, pojď ven!“ ⁴⁴Mrtvý vyšel, ovázan na nohou i na rukou pruhu plátna a s tváří omotanou šátkem. Ježíš jim nařídil: „Rozvažte ho a nechte odejít!“ ⁴⁵Mnoho z těch židů, kteří přišli k Marii a uviděli, co Ježíš vykonal, v něj uvěřilo.

Jan 11,1–45

Úvod k meditaci

Ve vzkříšení Lazara Ježíš již přímo odkazuje na své vlastní vzkříšení. On je vzkříšení a život. Dává i nám plný podíl na tomto daru, ani smrt nás nemusí děsit. Zkusme najít sami sebe v evangeliu a v modlitbě přemýšlejme, jak nás zde Pán osvobozuje, uzdravuje a vrací nám život.

Výklad biblického textu

Kontext: Příběh o vzkříšení Lazara a událostech, které k němu vedly, odedávna poutají pozornost umělců, hudebníků, vypravěčů i čtenářů. Na začátku (vv. 1-6) i na konci vyprávění (vv. 45-54) se Ježíš nachází mimo Betánii i mimo Jeruzalém. V události se objevují se tři nové postavy: Lazar, Marie a Marta z Betánie (v. 1).

¹**Byl jeden nemocný, Lazar z Betánie:** Jméno „Lazar“ je zkrácenou formou jména, jehož význam je „Bůh pomáhá“.

²⁴**Marta mu odpověděla: „Vím, že vstane při vzkříšení v poslední den.“:** Marta přijímá soudobé židovské přesvědčení o vzkříšení na konci věků. Víra v *poslední den* má pravděpodobně kořeny ve Starém zákoně (srov. Iz 2,2; Mich 4,1) a představa vzkříšení mrtvých na konci věků je jedním ze stavebních prvků farizejského judaismu (srov. Dan 12,1-3; 2 Mak 7,22-24; 12,44; Sk 23,8)

³²**Jakmile Marie došla tam, kde byl Ježíš, a uviděla ho, klesla mu k nohám a řekla mu: „Pane, kdybys tu byl, můj bratr by neumřel.“:** Jinými slovy než Marta vyjadřuje Marie Ježíšovu moc nad životem a smrtí.

³³**Když Ježíš viděl, jak pláče ona a jak pláčou i židé, kteří přišli zároveň s ní, v duchu byl hluboce dojat, zachvěl se... ³⁵Ježíš zaplakal:** Tyto věty ukazují svět Ježíšových citů, které k lásce patří. Bez nich je v člověku něco násilně uzavřeného. Ve verši 35 je jediné místo v Novém zákoně, kde se objevuje sloveso *dakryó* – *Ježíš zaplakal*. Podstatné jméno *dakryon* se nachází v Žid 5,7 (a není bez zajímavosti, že je to úryvek, který mluví o Ježíšově hlasitém volání a slzách).

⁴⁴**Rozvažte ho a nechte odejít:** Je pozoruhodné, že tento zázrak nemá žádnou dohru, jak bychom očekávali. Následné události byly vynechány s cílem uchovat pozornost zaměřenou výhradně na význam hlubších událostí.

K tématu

Vzkříšení Lazaro má v Janově evangeliu především význam teologický. Jan nám ukazuje, že Ježíš je pánem nad životem i nad smrtí, že může zachránit člověka i ze smrti. Vykládáme-li tento příběh hlubinně psychologicky, musíme si uvědomit, že tak zkoumáme jenom jeden aspekt z mnohých. Ale snad tím tento příběh nově ožíváme. Na objektivním stupni můžeme vidět v Lazarovi a jeho dvou sestřích tři sourozence, jejichž vzájemný vztah nedovoluje Lazarovi žít. Lazar nemá zřejmě vedle svých dvou sester žádnou šanci. Je těmito ženami *přebit*, jak vyjádřila jedna návštěvnice kursu. Marta a Marie jsou v příběhu tak silně činné, že pro Lazara už nezbyvá místo. Vedle tak silné *animy*, tedy vedle tak velikého mateřství, dominantního žensství, se žít nedá. Lazar musí zemřít. Sestry ho zavinou obvazy a tvář mu zahalí potní rouškou. Svázou ho tak silně, že nemůže dýchat; zaberou si ho natolik, že Lazar ztratí svobodu. A ještě k tomu zahalí jeho tvář, takže nedovolí, aby se jeho zvláštnost projevila. Pak ho uloží do hrobu a zavalí kamenem. Odsunou mrtvého, ukryjí ho za kamenem. Tam leží čtyři dny. Už páchne. Je odloučen od všech vztahů, proto v něm všechno začíná tlít, všechno v něm zapškné. Zavřen, zavinut, svázán a skryt za potní rouškou, Lazar nemůže žít. A co nemůže žít, co je odsunuto, to začíná páchnout. Na subjektivní rovině lze Marii, Martu a Lazara vidět jako tři části sebe sama. A nedovolíme v sobě Lazarovi žít, jsme-li příliš Marii a Martou, ovládá-li v nás všechno *anima*, jestliže si *anima* pro sebe všechno zabere, řídí, organizuje (utlačující *starostlivost*, *vše podle plánu*, vše podle jednoho obrazu) a určuje, pak odumře *animus*. Pak se ztrácí veškerá kreativita. Anebo někdy my sami v sobě určitou oblast odsuneme. Nechceme ji vnímat. Zavalíme ji kamenem. Ale všechno, co vytěsníme, potlačíme, začíná páchnout. Nenechává nás v klidu. Možná chceme držet pod zámkem agresí; anebo sexualitu, anebo naše přání něco vytvářet, riskovat, něčeho se odvážit. Něco v nás nemůže žít, protože v nás Marie a Marta okupovaly příliš prostoru, nebo protože v nás některé oblasti začaly dominovat. Ale vše, čemu nedovolíme žít, se plíží jako vnitřní jed do všech vláken našeho těla a naší duše, otravuje nás a stává se v nás jedovatým pachem. Při uzdravení Ježíš nejprve s oběma sestrami mluví. Připravuje je na to, že jejich bratr bude opět probuzen k životu. Marie padne před Ježíšem na zem a vyčítá mu totéž co Marta: *Pane, kdybys tu byl býval, bratr můj nebyl by umřel*. Silnější než výčitka je však bolest. Marie pláče. Když ji vidí Ježíš plakat, je hluboce zasažen a rozpláče se s ní. Marie a Ježíš spolu nemluví planě, nýbrž společně pláčou, a v tomto pláči roste vnitřní společenství, společenství bolesti, pochopení druhého beze slov.

Ježíš teď jde *vnitřně rozhorlen* k hrobu a poručí odvalit kámen. Marta namítne: *Pane, už je v rozkladu*. Stále ještě nepochopila, co chce Ježíš učinit. Nemá důvěru, že by Ježíš mohl či chtěl jejího bratra nyní vzkřísit, ani že by její bratr mohl opět žít. Na subjektivní rovině pochybujeme často i my, že by v nás Lazar mohl žít, že by v nás mohlo mít šanci to, co už odumřelo. Už to páchne, už se nám to jeví dočista rozložené. Chceme celou tu nepříjemnost ponechat za kamenem a nemít s ní nic společného. Jak nepříjemný by byl její zápach. Ale